

„NOVI ČAS„
izhaja vsak petek ob
12. uri dopoldne. Ured-
ništvo in upravnništvo
je v Gosposki ulici
št. 6 drugo dvorišče.

NOVI ČAS

LIST STANE:

za celo leto . . . 4 K
„manj premožne 3 „
„Nemčijo . . . . 5 „
„posamezne št. 8 v
Oglasi po dogovoru.

Štev. 49.

V Gorici, 3. decembra 1914.

Leto V.

Zmagujemo!

So nekateri ljudje, ki so čudovito hoječi in črnogledi. Povdarjamo: nekateri, ki se dobe več ali manj povsod. Toda oni so pa od svoje strani na las podobni ledu, ki daje od sebe, naj pridemo ž njim v stik od te ali one strani, vedno le mraz in mraz. S tem hočemo reči, da taki ljudje širijo povsod le malodušnost. In vendar nimamo prav nobenega povoda, da bi bili sploh malodušni. Če se ozremo na uspehe, ki jih je naša hrabra armada doslej dosegla in dosega, moramo res vsi tiste črnogledne strahopetce, naj jih že dobimo kjerkoli, zavračati od sebe ter jim pokazati, kako smešni so.

Naše stvari — tega se moramo povsod zavedati — stoje doslej prav dobro. Pogledjmo na sever! Tam se je bila večmiljonska armada vrgla na nas, da bi nas zdrobila. Zasedla je sicer skoro vso Galicijo in del Bukovine; a pri tem žrtvovala že svoje najboljše moči. Koliko pa pravzaprav ruska armada premore, to se je skazalo najlepše pred Przemislom. Dočim so naši in nemški vojaki za Parizom najmočnejšo trdnjavo na svetu Antwerpen v 12 dneh brez posebnih žrtev kar z lahkoto vzeli, so si Rusi pred Przemislom skoro 3 tedne zastoj razbijali glave. 50.000 ruskih vojakov v mladeniških letih so Rusi žrtvovali, da bi dobili to mesto. A niti enega forta niso vzeli. Naša armada se je bila medtem zbrala dogovorno z nemško in Rusi so se umikali na celi črti nazaj. Vdrli so bili na Ogrsko; toda bili so vrženi zopet nazaj. Zopet so vdrli drugič na Ogrsko, a naše vojaštvo jih s krvavimi glavami zopet podi na sever čez Karpatе.

Ko se je morala naša armada zopet umakniti do Krakova iz važnih vojaških ozirov; in so Rusi radi tega hoteli vdreti na Nemško, bili so zopet tam vrženi nazaj, oziroma polovljeni, ko so jih naši in nemški vojaki skoro 100.000 vjeli. Przemisl pa, obkoljen od sovražnika, se drži kot skala. Rusi se niti blizu ne upajo, ampak naši delajo velike izpade iz trdnjave in podijo Ruse nazaj. Skratka: Naša stvar stoji na severu prav dobro. **Pride čas** — o tem smo popolnoma prepričani — **ko bodo Rusi našim vojakom dali nazaj vso Ga-**

licijo in vso Bukovino in morda celo še kaj po vrhu.

Na jugu so bili Srbi vdrli že v Zemun, v Srjem, prišli so skoro do Sarajeva in sploh globoko v Bosno. Prav kakor bi jim naši vojaki hoteli privoščiti malo veselja! Sedaj vidimo, kako naša stvar tam doli stoji. Nikjer v Bosni ni več srbskega vojaka, pač pa je naša vojska globoko v Srbiji in prodira vedno dalje. Sinoči pa je došlo celo poročilo, da je tudi **Belgrad, kraljevo glavno mesto Srbije v naših rokah!** Kaj hočemo več?

Naša stvar tudi tu prav dobro stoji!

Naš drugi sovražnik na jugu, Črnogorci, so nam hoteli vzeti Kotor in celo Boko Kotorsko. Pomagali so jim Francozi s svojimi vojniki in kanoni. Kaj se je zgodilo? Naši so s svojimi streli na visoki Lovčen prepodili Francoze in Črnogorce. Kotor pod Lovčenom pa mirno gleda v svet. Tudi tu torej najboljši uspehi za nas.

Na morju se nas sovražnik, Francoz in Anglež, ki ima brodovje, da se naše ž njim glede števila ladij niti primerjati ne more, niti lotiti ni upal in upamo, da bo to tudi za naprej še manj hotel storiti.

Vidimo torej, da ni prav nobenega razloga za kako malodušnost. Najhujše je, kakor se zdi, že prestano. Kar sledi, bo za nas vedno veselejše, če se tudi tupatam pokažejo kakšni mali neuspehi, ki pa na splošno nimajo nobenega posebnega pomena.

Mi zmagujemo! To imejmo vedno pred očmi in brez skrbi zaupajmo našim hrabrim vojakom, ki se bore za prostost naše domovine, pa v Božjo pomoč, ki nam gotovo ne izostane. Saj naš boj je dober in pravičen!

Okrožnica papeža Benedikta XV.

Papeževa okrožnica v svojem drugem delu podaja zopet neprecenljive nauke. V prvem delu govori o vojski in glavnih vzrokih te šibe božje, ki so: pomanjkanje kršč. ljubezni, pomanjkanje spoštovanja oblasti, pomanjkanje krščanske pravičnosti med stanovi in lakomnost. Ko je sv. Oče obdelal prva dva vzroka, pravi dalje:

Krščanska pravičnost med stanovi.

Ko je torej dvojna vez skupnosti oslabiljena in odstranjena, zveza torej udov med seboj po medsebojni ljubezni in zveza udov s telesom samim po pokorščini do oblasti, kaj čuda, častiti bratje, da vidimo današnje družbo razdeljeno v dve vojski, ki se med seboj srdito in neprestano vojskujeta. Nasproti onim, ki jim je sreča ali pa lastna delavnost prinesla blaga v izobilju, stoje reveži in delavci, vžgani od sovražstva in zavisti, ker niso v istem položaju ko oni, akoravno imajo iste bistvene temeljne pravice. Zapeljani, kakor so od slepil zaplivic, katerih prorokbe navadno zelo poslušajo, kdo bi jih mogel prepričati, ker so ljudje enaki po naravi, da iz tega ne sledi, da morajo v človeški družbi vsi zavzemati isto mesto, ampak da ima vsakdo ono mesto, ki si jo je pridobil s svojimi darovi, ki mu jih okolnosti dopuščajo. Če se torej reveži bore proti premožnim, kakor da bi se bili ti polastili enega dela premoženja drugih, ne žalijo le pravičnosti in ljubezni do bližnjega, ampak tudi razum, posebno, ker bi tudi oni, če bi hoteli, s poštenim delom svoj položaj lahko izboljšali.

Odveč je povdarjati, do kakih pogubnih posledic za posameznika in za družbo vodi to sovražstvo med stanovi. Vidimo vse in obžalujemo kako pogosto počiva delo, vsled česar takoj zastane državljansko in narodno življenje v najnujnejših zadevah, ravno tako grožeče upore in nemire, pri katerih se večkrat zgodi, da primejo za orožje in se preliva kri.

Ne mudimo se pri tem, da bi ponavljali razloge, ki javno dokazujejo neskladnost socializma in drugih podobnih zmot. Naš prednik Leon XIII. je razpravljal o tem z veliko spretnostjo v znamenitih okrožnicah; in vi, častiti bratje, skrbite s svojimi običajnim sedelovanjem, da oni preiskušeni nauki ne bodo pozabljeni nikdar marveč da se bodo v katoliških društvih na zborovanjih, v pridigah in v katoliškem časopisju na razumljiv način obravnavali in se priporočali potrebam primerno. Posebno pa — hočemo ponoviti — hočemo z vneto skrbeti, da bomo z vsemi dokazi, ki nam jih daje Sv. Pismo in ki nam jih nudi človeška narava sama in javne ter zasebne koristi, ljudi spominjali, naj se

med seboj po bratsko ljubijo, zvesti božji zapovedi ljubezni. Bratska ljubezen gotovo ne bo mogla odpraviti različnih razmer in torej stanov. To je ravno tako ne mogoče, kakor ni mogoče, da bi v organskem telesu vsi udje imeli isto opravilo in isto veljavo. Vsekakor pa bo dosegla, da se bodo najvišji ponižali do najnižjih in ne bodo samo ž njimi pravično ravnali, kakor je potrebno, ampak tudi z dobrohotno, prijazno in potrpežljivo. In ti (nižji) zopet naj se ozirajo na višje, pripoznajo dobro in zaupajo na njih pomoč na isti način, kakor v isti družini najmanjši bratje zaupajo na pomoč in brambo največjih bratov.

Lakomnost.

Drugače, častiti bratje, ni upanja, da bi odpravili ono zlo, ki smo je doslej obžalovali in ki ima globlje korenine, če ne sodelujejo naporu vseh pravičnih, ter da bi tako dosegli cilj naših želja: zopetni trajni in stalni mir med ljudmi. Katera je ta korenina, uči apostol: »Lakomnost je korenina vsega zla.« (Tim. 1, 6, 10.). Resnično, če dobro pogledamo: iz te korenine izvira vse zlo, na katerem sedaj boleha človeštvo. Resnično, če so pustili s pomočjo brezbožnih šol, v katerih so obrazuje ko vosek mehko srce najnežnejše starosti, s pomočjo slabega časopisja, ki obrazuje Juha ljudskih mas, in s pomočjo drugih sredstev, s katerimi vodijo javno mnenje, če — recimo — so pustili, da je v duše zašla temeljna zmotna, da človek ne more upati na večno življenje, da more tu na zemlji biti srečen le, če vživa bogastvo, časti in veselje tega življenja, potem se ni čuditi, da taka človeška bitja, od narave ustvarjena na srečo, z isto silo, s katero se jih navaja k pridobivanju bogastva, sama posebi odvržejo vsako oviro, ki jih zadržuje in ovira. In ker bogastvo ni enakomerno razdeljeno in ker je dolžnost družabne oblasti, da prepreči, da bi oseba svoboda prekorčila svoje meje in bi se polastila, kar je last drugih, iz tega nastaja sovraštvo proti javni oblasti, zavist onih, ki jim je sreča tuja, proti onim, ki jih sreča neguje, torej boj raznih stanov med državljani; boj onih, da za vsako ceno dosežejo in pridobe, kar jim manjka; boj drugih, da ohranijo in množe, kar imajo.

Naprej vedoč to dejstvo, je naš Gospod Jezus Kristus v veličastni pridigi na gori namenoma razložil, kaj je prava sreča človekova na zemlji, in s tem položil takorekoč temelj krščanski filozofiji. Ta pravila so bila tudi nasprotnikom vere neizmeren zaklad modrosti in najpopolnejša teorija verske pravosti; in gotovo, vsi so edini v tem, da priznavajo, da pred Kristom, absolutno Resnico, nihče še ni učil kaj podobnega na tem polju, ničesar enake važnosti, enake visokosti in visokega duha.

Vsa skrivnost te življenjske modrosti obstoji v tem, da so vsa takozvana dobra zemeljskega življenja le navidezna dobra in da njihovo vživanje ne more biti človekova sreča. Po veri božje oblasti je tako daleč, da bi nam bogastvo, slava in veselje mogle napraviti srečo, ampak se

moramo, če hočemo biti res srečni, rajši iz ljubezni do Boga temu odreči. »Blagor ubogim . . . blagor vam, ki sedaj jokate, blagor vam bo, ki vas ljudje sovražijo in če vas izključijo in vašta imena zavržejo . . .« (Luk. VI, 20—23.) To se pravi, da si bomo z bedo tega življenja, če jo, kakor je naša dolžnost, potrpežljivo prenašamo, sami odprli dohod do posestva onih pravih in neminljivih dobrin, »ki jih je Bog pripravil onim ki ga iščejo.« (I. Kor. II, 9.). Žal pa mnogi tako važen nauk vere zanemarjajo in ne malokateri popolnoma pozabljajo. Na Vas, častiti bratje, je, da ta nauk v ljudeh zopet oživite, sicer ne bodo ljudje, ne bo človeška družba imela nikdar miru. Zatorej pravimo vsem, ki so obteženi in žalostni, naj ne obračajo svojega pogleda na zemljo, ki je kraj prokletstva, temveč naj ga dvigajo k nebu, h kateremu hrepenimo. In v sredi žalosti, s katero Bog izkuša njihovo vstrajnost v njegovi službi, naj večkrat mislijo, kako plačilo je za nje pripravljeno, če to izkušnjo zmagovito prestanejo. Z vso silo in delom delajte na to, da med ljudmi verav nadnaravne resnice zopet vzcvete in obenem spoštovanje, hrepenenje in upanje na večne dobrine, to bodi prva vaših nalog, častiti bratje, in poglavitno prizadevanje duhovščine in tudi vseh onih naših sinov, ki so združeni, da pospešujejo čast božjo in pravo blaginjo človeštva. V enaki meri, kakor bo v človeku raste smisel za to vero, bo ginevala nestrpnost, s katero iščejo ničevih dobrot zemlje in korakoma bodo izginili upori in socialni boji.«

Nato sv. Oče govori o poživljenjem verskem življenju, ki se je posebno dvignilo pod papežem Pijom X.

V naslednjem pa pravi zopet:

Edinost v katoliški Cerkvi.

»V vsaki človeški družbi, naj bo cilj njene združitve ta ali oni, je največje važnosti za skupen uspeh, da so njeni udje popolnoma edini in da vsi za enim težijo. Zato polagamo vso važnost na to, da izgine vsak spor in razdor med katoličani, naj bo že katerikoli, da se tudi v bodoče vsak nov spor prepreči in da bodo odsedaj naprej vsi enega mišljenja v enakem smislu delovali. Sovražniki božji in Cerkve dobro vedo, da pomeni vsaka needinost med nami v boju eno zmago za nje...«

Če je tedaj postavna oblast nekaj jasno določila, ne sme nihče tega predpisa prezirati zato, ker mu ni dovolj jasen. Pač pa naj vsak svoj nazor podredi postavni oblasti in naj jo po svoji vesti posluša. Ravno tako pa ne sme nobena privatna oseba niti v knjigah, niti v listih niti v govorih igrati učeniška v Cerkvi. Vsi vemo komu v Cerkvi je Bog učeniško službo izročil. On ima popolno pravico po svojem preudarku prijeti za besedo, če se mu to prav zdi. Dolžnost drugih pa je, njegove nauku se versko podvreči in njegove besede poslušati. V vseh drugih vprašanjih pa, ki ne pomenijo nobene nevarnosti za vero in disciplino, se smejo do odločitve apostolske stolice nasprotni si nazori

obravnavati in zagovarjati. Vsakemu je dovoljeno svoje mnenje izreči...

Svoje lastno mnenje sme vsakdo prostozastopati; vsled tega pa ne sme misliti, da ima pravico druge, ki so drugačnega mnenja, samo iz tega vzroka dolžiti, da niso pravoverni ali pa da jim manjka prava disciplina.

Zahtevam tudi z vso resnobo, da se naši verski tovariši varujejo posluževati se onih zaznamovanj, ki so v najnovejšem času nastala, da se katoličani od katoličanov razlikujejo. Teh novih izrazov naj se izogibajo, ne samo za to, ker ne odgovarjajo ne pravičnosti, ne resničnosti, ampak tudi zato, ker povzročajo med katoličani veliko zmedo in nered.

Vsebina in bistvo katoliške vere je tako, da se ji ne more ničesar dostavljati ničesar jemati. Če imamo katoliško vero imamo celo, ali pa ničesar. Zato ni treba nobenih posebnih dostavkov, če se hoče katoliška veroizpoved označiti. Vsak jo dovolj označi z besedami: Kristjan je moje ime, katoličan moj pridevek! Naj se vsak potruji, da bo v resnici to, kar se imenuje...

Po teh besedah pa sveti Oče govori o zmedah sedanjega časa in z vso oostroščjo obsodi »modernizem«, ki so se mu udali »nekateri, zaupajoč v lastno sodbo in zaničujoč avtoriteto Cerkve.« Obsodbo, ki so jo prejšnji papeži izrekli nad modernizmom, ponavlja tudi Benedikt XV. »To obsodbo, častiti bratje, ponavljamo v cellem obsegu in ker to nalezljivo zlo še ni popolnoma odpravljeno, ampak se tuptam skrivaj plazi okrog, opominjamo Mi, naj se vsak z vso skrbjo varuje pred nevarnostjo, da se je naleze...«

Rimsko vprašanje.

Nato priporoča toplo katoliške organizacije in društva. Ko govori o nalogah duhovščine, se dotakne tudi vprašanja neodvisnosti papežev, rimskega vprašanja. »Želji po skorajšnjem miru med narodi pristavljamo tudi željo, da bi prenehal sedanjí abnormalni položaj, v katerem se nahaja glavar Cerkve in ki v mnogem oziru zelo škoduje miru med narodi. Proti takemu stanju ponavljamo proteste, ki so jih naši predniki ne vsled človeških koristi, ampak vsled svete dolžnosti, več ko enkrat dvigali. In mi jih obnavljamo iz istih razlogov, namreč v varstvo pravic in dostojanstva apostolske Stolice.

Molitev za mir in blagoslov narodom.

Ostane še, častiti bratje, ker je v božjih rokah srce knezov in onih, ki jih tiče, da napravijo konec grozotam in škodam, o katerih smo govorili, da proseč dvignemo glas k Bogu in v imenu vsega človeštva zakličemo: Podeli, o Gospod, mir v naših dneh! Naj bi Gospod potolažil hruneče valove, radi katerih se človeška in božja družba vznemirja. Naj nam s svojim varstvom stoji na strani preblazena Devica, ona, ki je rodila Kneza miru, in naj vzame v varstvo Našo revno osebo, našo višje duhovsko službo, Cerkev in ž njo duše vseh ljudi, ki so odrešeni s krvjo njenega sina.

V poročstvo božji darov in v znamenje naše naklonjenosti podelujemo iz vsega srca, častiti bratje, vam, vaši duhovščini in vašemu ljudstvu apostolski blagoslov.«

Svetovna vojska.

Belgrad padel! Naši prodirajo v globoko Srbijo!

Sinoči je dospela v Gorico vesela vest, da je padlo srbsko glavno mesto Belgrad.

Uradno poročilo se glasi:

Dunaj 2. (Kor.) Z južnega bojišča se poroča uradno:

Dne 2. decembra. Ker se sovražnik umika, se včeraj niso vršili nobeni večji boji.

Naprej pomaknjeni poizvedovalni oddelki so zadeli na sovražne zadnje oddelke in vjeli več sto vojakov.

Njegovo Veličanstvo je prejelo od poveljnika 5. armade sledečo udanostno depešo:

»Globoko vzradoščen prosim Vaše c. in kr. apostolsko Veličanstvo, da smem na dan sklepa 66. leta veleslavne vlade Vašega Veličanstva naznaniti najspoštlivejšo čestitke 5. armade, kakor tudi javiti najpodložnejšo vest, da so čete pete armade danes zasedle Belgrad.

Frank, general pehote.«

To je vesel dogodek, ki bo gotovo imel velike posledice za splošni položaj. Pomniti moramo le, da bo padeč Belgrada zelo slabo vplival na srbsko armado, ki je vojske že itak sita do grla.

Medtem ko so naši vojaki v hudih bojih prekoračili reko Kolubaro, so se drugi oddelki pomikali proti jugu proti Kosijercem in zasedli Užice. Odtod so prodirale naše čete proti vzhodu do doline Srbske Morave. Druge čete pa so na severu prodirale v hudih bojih proti Belgradu. Tako naš obroč vedno bolj objemlje srbske pozicije. Srbi so se umaknili nazaj do Arangielovca in Milanovca. Prvi del gorenjega brzojava poroča o bojih, ki se vrše med srbskim umikanjem. Toda tudi tu se Srbi očitno ne bodo mogli držati. Ko so naši zavzeli Užice, so vjeli 900 Srbov, med njimi 16letnega vnuka srbskega vojvode Putnika, s katerim jako lepo ravna. Od začetka novembra do danes so naše čete v bojih vjele blizu 20 tisoč Srbov. V teh bojih so bile uničene 3 srbske divizije. Vse topništvo teh divizij so vzeli Avstrijci. V boju, ki se je vršil pri Konatiču pod Belgradom, so naše čete našle 800 srbskih mrličev. Več tisoč Srbov je zbežalo na Bolgarsko.

Boji med Lovčenom in Kotorom.

Cenzurirani listi poročajo: »Corriere della Sera« prinaša dolgo pismo o avstrijski akciji proti Lovčenu. Med drugim pravi pisec tega pisma: Nekega jutra je priplula v Boko Kotorško neka velika avstrijska bojna ladja. Ladja se je ustavila pri vходу v Tivatski zaliv, oddaljena nad deset milj v zračni črti od lovčenskih ba-

terij. Francoski topovi niso streljali nad deset ali enajst kilometrov daleč, tako da je bila ladja v najboljšem položaju, kar si ga more misliti, to je, da more napadati, ne da bi bila sama napadena.

Na temelju podatkov, ki jih je dalo poveljništvo trdnjave z vodstvom svoje-ga »Drachenballona« in na temelju še bolj sigurne sledi, ki ga je pokazoval črn dim francoskih baterij, ki so tako odkrivale svoje pozicije, je pričela ladja streljati. Francosko-črnogorske sile se s sredstvi, ki so jih imele na razpolago, niso mogle uspešno upirati temu ognju. Ladja ni nikoli veliko streljala. V dveh, treh dneh je izstrelila zjutraj 15 strelcev, 10 zvečer, a nekoliko ponoči, drugače pa je redno molčala, ali teh malo strelcev je vedno izvrstno zadelo. Bile so granate, ki niso nikoli zastoj eksplodirale.

Prvo jutro ob 1. uri je s šestimi ali sedmimi strelci popolnoma uničila neko pozicijo, na kateri se je delalo več tednov, razklala je na dvoje neki francoski top največjega kalibra in pobila nekaj topničarjev. Sledečega večera in ponoči je napravila mnogo škode, drugi dan zjutraj je ponovno streljala z velikim uspehom. Podrila je podstavo nekega topa velikega kalibra, težko poškodovala neki manjši top in pobila še nekaj topničarjev. Šest vojakov je bilo naenkrat ranjenih. Tako je postala ladja naenkrat gospodar položaja. Skoro sama je streljala in iz nižine, na dnu zaliva je dominirala absolutno nad Lovčenom. Položaj je bil kritičen in popolnoma jasen. Premoč topništva na ladji nad francoskim topništvom, ki je bilo postavljeno na kuku, je bila odločilna. Francozi so odgovarjali in streljali proti Vermaču. To je bila največja ofenziva, ki so jo mogli podvzeti, to je bil edini način boja, ki jim je še preostalo. Ali niso mogli drugače tekrovati z nedosegljivo ladjo. Zastoj so svetovali poveljniku francoskih topov, naj preneha s streljanjem na sovražnika, ker je izzival uničujočo reakcijo. Šele tedaj, ko je zapovedal kralj Nikola, naj preneha, je poslušal.

Sedaj je Boka mirna. Morala avstrijskih čet je izvrstna. Prisilile so s svojih nizkih pozicij sovražnika k molku, da je prenehal bombardirati za negotov čas ali morebiti za vedno s svojih visokih pozicij. Dela, ki so bila napravljena z velikim in dolgim trudom, topovi prenešeni na višine z največjo težavo, vsi upi in nade, vse je izgubljeno. Boka je porazila Lovčen.

Boj z Rusi.

Položaj na Ruskem je bil pret. teden ta-le:

Na Rusko Poljskem so nemške čete izvojevale važen strateški uspeh. Nemški letalci so pravočasno sporočili, da prodirajo nove močne ruske sile iz Varšave in tako je mogel general Hindenburg ukreniti protiodredbe. Svoje čete je držal najprej v defenzivi. Ruski napad je bil ob nemški fronti zlomljen, pri čemur so imeli Rusi težke izgube. Nemci so bili v posesti za nadaljni razvoj operacij zelo važnih postojank ob reki Bzuri do ozemlja

vzhodno od Lodza. Lovič leži ob reki Bzuri 65 kilomet. zahodno od Varšave. Strykow leži jugozahodno od Loviča, Breziny pa vzhodno od Lodza.

Tudi ruski napadi vzhodno od Čenstohova, kjer so zbrane avstrijsko-nemške čete, so bili odbiti z velikimi ruskimi izgubami. Južno krilo bojne črte je tudi 26. nov. napredovalo. Zelo pomembno je tudi veliko število ruskih ujetnikov, ki znaša dosedaj 29.000 mož. Važen je tudi velik plen strojnih pušk, tega izredno učinkujočega modernega orožja. To je uspeh naših čet.

Uradno poročilo iz 26. nov. pravi, da so Nemci pri Lodzu vjeli 40.000 Rusov, zajeli 30 topov in 156 strojnih pušk. Vsega skupaj so Nemci od 11. nov. do 1. dec. vjeli 80.000 Rusov. Ruski napad je oslabil. Rusi so hoteli velik del Nemcev vjeti. Nemci so prišli Rusom za hrbet in jih hoteli vjeti, a za hrbtom Nemcev se je pojavila močna ruska armada. Francozi so že pisali, na je nemška armada vjeta. Ruski generalni štab je sam to poročilo ovrget. Sedaj prihaja nemško poročilo, ki pravi:

Z ozirom na poročilo ruskega generalnega štaba 29. novembra se glede na neko epizodo v teh za nemško orožje tako uspešnih bojih pri Lodzu pojasnjuje: Tisti deli nemških sil, ki so se borili v okolici vzhodno od Lodza proti desnemu krilu in za hrbtom Rusov, so bili zopet resno ogroženi za hrbtom z močnimi ruskimi silami, ki so prihajale od vzhoda in juga. Nemške čete so se obrnile pred sovražnikom, ki je stal pred njihovo fronto in so se prebile v tridnevnih ljutih bojih skozi obroč, ki so ga Rusi stvorili. S seboj so še privedli 12.000 ujetih Rusov in 25 zaplenjenih topov, ne da bi bili sami le en top izgubili. Tudi lastne ranjence so skoraj vse prepeljali s seboj. Izgube glede na stvarni položaj res niso bile lahke, a nikakor niso bile strašne in spadajo ti boji k najlepšim uspehom vojske.

Prezmisl se junaško drži in Ruse odbija na vseh straneh. Pač pa so se naše čete umaknile iz Černovic in južno odtod pričakujejo sovražnika. — V Karpatih se bojujejo boji. Rusi se umikajo z Ogerskega. —

Na morju.

Velika angleška ladja potopljena!

Angleži imajo na morju veliko smolo. Komaj smo poročali, da so izgubili svoj s 70 milijoni kron pred leti zgrajeni veliki naddreadnought »Audacious«, kar je zmanjšalo moč angleške vojne mornarice za eno desetino, že prihaja nova vest:

London, 26. novembra. (Kor. urad.) V včerajšnji seji v spodnji zbornici je prvi lord admiralitete Churchill naznanil, da je bojna ladja »Bulwark« 25. novembra zjutraj v Sheerness zletela v zrak. 700 do 800 mož je utonilo, le 12 so jih rešili. Admirali, ki so bili priče katastrofe, poročajo, da so prepričani, da je nesrečo povzročila eksplozija v notranjih skladiščih ladje, ker se morje ni nič vzvalovilo. V morje je bila spuščena leta 1899. in je imela

*Boji med Lovčenom in Kotorom
in Kotorom
S. Lis v Tivatski beli
Hindenburg*

15.250 ton in 18—19 milj hitrosti. Oborožena je bila s štirimi 30.5 cm in z dvajsetimi 15 cm topovi.

London, 26. novembra (Kor. urad.) Admiraliteta objavlja, da odkar je izbruhnila vojska, izkazuje seznam izgub med mrtvimi 220 častnikov, 37 ranjencev, 51 jih pogrešajo, oziroma so ujeti. Med mrtvostvom je mrtvih 4607 in ranjenih 435 mornarjev; pogrešajo, oziroma ujetih je 2429 mornarjev.

Na Francoskem.

Na Francoskem ni še nič odločitve. Vsi se ojačujejo. Angleži poročajo, da so Nemci dobili 700.000 novih mož, ki bodo z njimi napadli Calais.

Proslava cesarjeva jubileja

se je vršila v Gorici in na deželi z veliko slovesnostjo. V torek zv. je šla po Gorici godba. Šole so v sredo imele sv. mašo in slavnostne nastope. Z mnogih hiši so višele zastave. Tako nam poročajo: Na nemški gimnaziji so proslavili cesarjev jubilej slično kot na drugih zavodih. Ob 9. uri je bila na Travniku slovesna sv. maša med katero je imel preč. g. katehel Fogar kratek, a v srce segajoč nagovor. Po maši so se podali učenci in učiteljstvo v veliko dvorani salezijanskega zavoda, kjer se je vršila mala akademija. Nastopilo je več deklamatorjev, g. prof. dr. Schubert, ki je imel lep govor po katerem je sledil trikratni »živio« na našega cesarja in cesarska pesem, ter močan gimnazijski zbor. Med posameznimi točkami je svirala salezijanska godba lepe skladbe. Akademiji je prisostvovalo precej odlične gospode ter mnogo sorodnikov gimnazijskih dijakov.

Na tukajšnjem dekliškem liceju »Notre Dame« je bila slavnost posebno pristrčna. Poslopje vse v zastavih. Sv. maša ob 8h zjutraj. Udeležile so se je gojenke liceja in trgovskega tečaja polnoštevno. Skoraj vse učenke so prostovoljno pristopile k sv. obhajilu. Po sv. maši je bil slavnosti govor v cerkvi, primeren dnevu. Ob 11h slavnostno proizvajanje glasbenih, povskih in deklamacijskih točk, ki so vse skupaj izražale misel, da je Avstriji in cesarju Francu Jožefu, ki sta že toliko prestala, pa vendar vse čudovito prenesla, zmaga proti sedanjim sovražnikom gotova.

Učenci slovenske gimnazije so na priprost, pa dostojen način proslavili 66. vladarski jubilej Nj. V. našega cesarja. Ob 9. uri so imeli sv. mašo v cerkvi sv. Ivana. Po maši so zbrali v gimnazijski telovadnici v Trgovskem domu, kjer je imel profesor zgodovine Karol Prijatelj slavnostni govor. Nato je deklamoval četrtošolec Čok slavnostno pesem, katero je za ta dan zložil profesor Lovrenčič. Po kratkem nagovoru prov. gimn. vodje je zadel iz mladih grl krepek trikratni »živio«, na kar je intoniral gimn. pevovodja cesarski svetnik Mercina »Bog ohrani«. Prof. Lovrenčičeva pesem se glasi:

Ob 66letnici slavne vlade Njegovega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.

Od vzhoda do zahoda žari ognjena perot in sveči v nov čas na novo, veliko pol, ki nanjo nas pelješ, presvetli vladar!
Mi gledamo na Te ta dan in kaj nikdar je v srečo spožnanje živocvetoče:
Ti si naš oče!

Bili smo mrtvi — Ti si poklical nas v življenje, bi smo slabi — beseda Tvoja nam je dala moč, dobrotu Tvoja — nam odvzela suženjsko trpljenje in vrgla dan prosvete v našo noč.

Let šestinšestdeset! — O kolikrat zapisal si z zlatimi se črkami nam v srečo, ki izbrisal ne bo jih čas nikoli:
v zvestobi večni, neomajni stali ob Tvojem bodemo prestoli

in naj odmeva, naj razsaja bojai grom, v njem kot očetje naši in kot naši brati pripravljenu navdušeno smo žrtvovati življenje, kri za Te presvetli cesar, in za dom! —

Pojasnilo.

Podpisano predsedništvo dež. pom. društva »Rdeči križ« za Goriško in Gradiščansko se je prepričalo, da med občinstvom ne samo v Goriškem mestu, ampak še posebno po deželi ni prave jasnosti o tem, v kak namen se porabijo mnogobrojni darovi v denarju in blagu, ki se izročé »Rdečemu križu«. Dalje občinstvo večkrat ne razločuje med poslovanjem »Rdečega križa« in pa med poslovanjem nabiralnic vojno oskrb. sklada. Vsled tega nespornostnevanja se širijo tu pa tam govornice, češ da »Rdeči križ« odklanja vojakom, ki se pri njem zglasijo, podeliti podpore.

Radi tega je podpisano predsedništvo primorano dati občinstvu tale pojasnila:

Društvo »Rdeči križ« sme po svojih pravilih vse darove in dohodke sploh bodisi v denarju, bodisi v blagu vporabiti edino le v korist na bojišču ranjenih ali obolelih vojakov, ni pa njegov namen dajati podpore sploh vojakom ki so vpoklicani. Tega so se organi »Rdečega križa« tudi vedno držali. Izjemoma se je pa zgodilo sedaj, da se je v začetku nabiranja že nabralo pri »Rdečem križu« tudi raznih darov na blagu kakoršnega se ni potrebovalo za ranjence. To se je zgodilo posebno začetkom predno je vojno oskrb. sklad ustanovi posebne nabiralnice za darove, ki so namenjeni vsem vojakom Društvo »Rdeči križ« je take za ranjence neporabne darove kakor zimsko spodnjo obleko in drugo, nepristransko, ne oziraje se na kake narodne razlike, porazdelilo, dokler je bilo kaj takega blaga. Danes nima »Rdeči križ« prav nič več takega blaga na razpolago, ker so posel zbiranja takih darov prevzele posebne nabiralnice ustanovljene na vseh večjih krajih sporazumno in pod nadzorstvom vojnega ministerstva.

Tudi v Gorici obstojé (dve) taki nabiralnici in sicer ena splošna, druga pa posebna za slovenski del dežele. Danes imata ti dve nabiralnici izključno pravico nabirati darove za vojake in odpošiljati te darove kakor jim naroči njihova nadzorovalna oblast.

Vsled tega organi »Rdečega križa« kakor na eni strani ne zbirajo več za

»Rdeči križ« takih darov, tako tudi odklanjajo prošnjo za podporo vsem upoklicanim vojakom brez razlike narodnosti in pošiljajo prošilke naravnost do obeh nabiralnic kateri edini imata s temi posli opraviti.

Gorica, dne 26. novembra 1914.

Dež. pom. društvo »Rdeči križ«.

„Leonova družba“ v Ljubljani.

Zopet obračamo pozornost vseh čitateljev na »Leonovo družbo« v Ljubljani. Tako važna se nam ta družba zdi, da skoraj ne moremo najti besed, da bi to primerno povdarili. »Leonova družba« se je postavila na čelo vsega duševnega dela na Slovenskem. Tu se goji resno znanstvo, ki daja izobražencem duševno hrano in jih vzgaja ter vodi k novim nagibom in novim idejam. Kakor je znanost, tako je izobraženstvo, tako konečno kultura vsega ljudstva. »Leonova družba« goji znanost na temeljih resnice, ne pa kakor delajo nasprotniki katoliške vere, na podlagi protislovij in laži ter navideznih uspehov. Zato je dolžnost nas vseh katerim je bodočnost slovenskega ljudstva kaj mar, da podpiramo »Leonovo družbo« z vsemi močmi. Četudi so sedanjí časi malo težki, zadnji denar, ki ga še vtrpimo, naj gre za »Leonovo družbo«. Raje pustimo, in to stokrat raje, naročbe na drugojezične publikacije, a k »Leonovi družbi« pristopimo, to toliko bolj, ker nam ona daja tudi poljudno znanstvene razprave in prvovrstne proizvode svetovnega leposlovja. Poleg tega izdaja glasilo »Čas«, ki nam vsaka dva meseca, torej šestkrat na leto, redno poroča o vseh važnih duševnih tokih in nastajajočih problemih v življenju slovenskega ljudstva kakor narodov sploh. Zatorej pristopimo vsi in skrbimo, da pristopi kolikor mogoče tudi veliko drugih kot člani k »Leonovi družbi«.

Za l. 1915. obljublja »Leonova družba« svojim članom naslednja dela:

1) Prvi zvezek zbranih spisov P. Škrabca.

2) Prvi zvezek poljudnoznanstvene knjižice: Dr. Jos. Gruden, Slovenski župani v preteklosti.

3) Louis Colona, Lapalije. Roman.

4) »Čas«, ki izhaja šestkrat na leto.

Letnina znaša za vse to K 6. Ustanovnina je K 200. Kdor želi pristopiti, naj piše: »Leonova družba« v Ljubljani.

Najvišje cene žita in moke.

Izšla je naredba ministerstva za trgovino v sporazumljenju z ministerstvom za poljedelstvo in notranje stvari, ki določa:

Politična oblast ima v svojem upravnem območju določiti cene za veletrgovino s pšenico, ržjo in turšico. Te cene pri prodaji ne smejo biti prekoračene in jih potrdi ministerstvo za trgovino v sporazumu z ministerstvom za poljedelstvo. Najvišje cene je določiti:

Za pšenico in rž na podlagi povprečnih cen, ki so se plačevale v zadnjih dveh tednih meseca oktobra 1914 v dotičnem upravnem območju;

za ječmen in turšico na isti način na podlagi povprečnih cen zadnjih dveh tednov meseca novembra 1914, pri čemer ni jemati ozira na prehodne porastke cen, povzročene po izrednih okolnostih (prehodih čet, zaustavljenju železniškega obrata i. t. d.).

Pri določanju najvišjih cen je vzeti za podlago pri pšenici teža hektolitra s 76 kilogrami in pri rži s 70 kilogrami. Če pa teža hektolitra iznaša pri pšenici in rži več, oziroma manje, nego 76 ali 70 kilogramov, potem se viša, oziroma pada po deželni politični oblasti določena najvišja cena za vsak polni kilogram hektolitrove teže pri pšenici za 20, pri rži za 15 vinarjev na meterski stot. Ti dodatki ali odbitki pa se ne računajo preko 3 kilogramov večje, oziroma manje teže.

Veletržci smejo prodajati moko le po cenah, ki ne presegajo po predpisu te naredbe določenih najvišjih cen. Najvišja cena pšeničnega zdroba (griza) iznaša za 67,5 odstotka na meterski stot več, nego je v dotičnem upravnem območju najvišja cena za meterski stot pšenice.

Na isti način izhajajo najvišje cene: pšenične moke za kruho za 75,5 odstotka;

pšenične moke za kruh za 17,4 odstotka;

pšenične moke čiste za 22 odstotkov; ržene moke za 35,3 odstotka; ječmenove moke za 57,8 odstotka; turščine moke za 45 odstotkov

višja, nego je določena najvišja cena dotičnega sirovega produkta.

Najvišje cene iz teh vrst mešane moke se izračunavajo po procentuelnem razmerju vrst mok, ki so se zmešale.

Kot veletrgovina velja v smislu te naredbe promet med pridelovalci, prekupčevalci in izdelovalci.

Najvišje cene veljajo za kraj, kamor je dobavati, brez vreče in proti gotovemu plačilu (netto per cassa). Ako kupec ni dal vreče, je prodajalec obvezan dati blago z vrečo, a jo mora, seveda v porabnem stanju, v teku šestih tednov zopet sprejeti po ceni, ki jo je poprej zaračunal. Za vreče more politična oblast določiti najvišje cene.

Najvišje cene vsebujejo pri žitu in moki tudi stroške nakladanja in transporta do postaje, kjer se naklada.

Politična oblast je pooblaščenca, da more za malo trgovino z gori navedenim blagom določiti najvišje cene, vpoštevajoč najvišje cene, določene za veletrgovino.

Posesnika tega blaga more politična deželna oblast pozvati, da je odda po določenih najvišjih cenah, v kolikor ga ne potrebuje za lastno domačo potrebo. Poljedelcem in produkcijskim obrtnikom je prepuščati tolike množine blaga, kolikor ga potrebujejo za nadaljevanje svojega gospodarstva, oziroma za svoj obrtni obrat.

Ako bi se posestnik ne hotel odzvati pozivu, more politična oblast dotično blago prodati na račun in troške posestnika. Prodajno ceno ima končno določiti deželna politična oblast, vpoštevajoč najvišjo ceno, dobroto in porabnost blaga — in po zaslišanju izvedencev.

Ta naredba se ne nanaša na žito in moko iz carinskega inozemstva.

Za promet z blagom za setve more poljedelski minister na predlog kaké poljedelske korporacije ali pa c. kr. kontrolne stacije za semena na Dunaju dovoliti izjemne odločbe te naredbe. Prestopki določb v tej naredbi in predpisov, izdanih na nje podlagi, bodo politične oblasti kaznovali na prodajalcih z globami do 5000 kron ali z zaporom do šestih mesecev. Naredba je stopila v veljavo z dnem nje razglašenja (28. november).

Kakor čujemo, je cena moke že nekoliko padla.

Novice.

Investiran na dekanijsko župnijo Čerince je bil danes vlč. g. Alojzij Novak, doslej župnik v Breginju.

Deželni odbor za prehrano prebivalstva. Kakor nam poročajo, se je dež. odbor v zadnjem času posvetoval, kako preskrbeti deželo z živili, posebno s pšenico, turšico, ječmenom in krompirjem. Doslej si je dež. odbor zagotovil 190 vagonov pšenice, 26 vagonov ječmena in 70 vagonov krompirja. Pšenica in ječmen bosta stala ogromno vsoto nad 1 milijon. Dež. odbor tega ne bo zmogel, zato naj občine pomagajo dež. odboru s predujmi, sicer dež. odbor ne bo mogel držati pogodb in žita ne bo. Glede krompirja je stvar ta: Teh ogromnih množin ni mogoče dež. odboru shraniti v lastnih shrambah. Radi tega naj interese podpišejo večje množine, najmanj 1 kvintal, ki je morajo sami s svoje postaje spraviti domov. Najboljše je, če občine na deželi naroče cele vagonne, ki se jih dirigira na ondotne postaje. Krompir bo po K 12 kv. — Komisija je sklenila, da se moka ne sme oddajati privatnikom, ampak le trgovcem in obrtnikom, da se ne vrše zlorabe. Toda mi smo mnenja, in tudi vemo, da se sedaj lahko vrše še večje zlorabe. Če kdo zasebnikov kupljeno moko proda, bo sam najbolj udarjen; če pa špekulira z moko dež. odbora trgovcev, se to godi na stroške tistih, ki jim je bila prazaprav namenjena. To so reveži. Zato oddajte tudi zasebnikom moko. Doma pečen kruh je boljši, bolj zdrav in cenejši. Tudi to naj ima dež. odbor pred očmi.

V proslavo padca Belgrada so se po celi Avstriji vršile sinoči velike slavnosti. Hiše so bile po večini razsvetljene. V Ljubljani so šle po mestu godbe 17. in 97. pešpolka. Zvonovi so zvonili povsod. V Gorici so zvonovi zvonili danes opoldne. Sinoči pa je bil v stolnici »Te deum«.

Dva slovenska junaka. V Gorici v rez. bolnišnici se zdravita rezervni četovodja Ivan Colja — redar na konju v Trstu — rodod iz Sesljana pri Devinu, in Klika Iv.,

železničar v Gorici — rodod iz Filipana (Istra). Omenjena sta se udeležila štiridnevne bitke pri Grodeku ter pripovedujeta. Dne 11. septembra 1914 ob 9. zjutraj, ko je boj

še divjal ter ni še padla odločitev, je prišel »Werkmeister« Kury k nadomestni koloni in javil poveljniku dr. u Feliks-u Schranzel-ju, da se v daljavi 7 km nahajata dva zapuščena kanona s tremi municijskimi vozovi in enim »vagonom za mazanje«. Kdo bi si mislil, da bi naši vojaki kljub grozoviti toči šrapnelov in granat vzeli one zapuščene topove in vozove? Kot bi trenil so se prijavili k temu povzetju štirje četovodje, in sicer med njimi že omenjena Slovenca, naš hrabri kraški sin Colja in Istran Kliba, ter sedem topničarjev. S privoljenjem batrijskega komandanta dr. a Schrenzel-ja so odpregli štiri naše konje ter odšli proti cilju, kamor jim je pokazal Kury. Pot so morali izvajati z največjo pazljivostjo, ker se je od ruske strani streljalo na njih z največjo silo. Sedaj so galopirali, potem so jahali v karjeri ter vporabljali za skrivališče železniški nasip. Ta nevarna pot je trajala približno eno uro. Dospévši k cilju, so hitro izkopali kanona izpod mrtvecev, vpregli konje in odirjali. — Oblaki cestnega prahu dirjajočih so opozorili rusko artilerijo, ki je zopet z največjo silo bruhalo na nje. Vendar so ušli ter dospeli v naše postojanke, kjer so jih naši častniki pozdravili z »hura« in »bravo« klici. Ta hvala je naše junake tako poživila da so sklenili odpeljati še ostale vozove. Popoldne je pričela ruska artilerija živahneje streljati na naše postojanke. Vendar so odšli ter se vrnili živi po dveurnem mučnem potu, ki so ga morali prestati. Tri municijske vozove z 250 šrapneli in granatami, en takozvani »Schmierwagen« in dvanajst nabojev je znašal ta vojni plen. Nabojne so potopili in se zmagovalno vrnili brez namanjše poškodbe. Naša slovenska junaka bosta odlikovana.

Vojaški dan je v sredo s pomočjo nekaterih požrtvovalnih gospelj in gospodičen priredila »Nabiralnica darov za slovenski del dežele« v Gorici. Uspeh je bil jako lep. Občinstvo je rado kupovalo značke in razglednice c. in kr. vojni ministerstva — voj. oskrb. urada v korist vojakom na bojišču. Ker se bo akcija še nadaljevala, dokler bo kaj zaloge, poročamo o uspehu, ko bodo računi zaključeni. — Pri tej priliki omenjamo iznova in opozarjamo občinstvo, da ima **Nabiralnica za slovenski del dežele svoje prostore v Gosposki ulici 6.** — Nabiralnica je poslala tudi okrog 1 vagona daril za božič od svojcev vojakom na bojišče. Vrh tega je šlo več zabojev obleke in tobaka naprej za one vojake naših polkov, ki ne dobe od doma ničesar. Hvala iskrena darovateljem!

V »Alojzijevišču« je prostora še za 4 dijake. Prosilci naj s potrebnimi dokazili opremljene prošnje pošljejo potom vodstva na odbor najkasneje do 15. dec. t. l.

Vodstvo.

Poroka. Iz Boljunca: V soboto, 28. m. n. smo v Boljuncu imeli lepo poroko. Poročil se je vrli mladenič Josip Maver, sin tukajšnjega zelo dolgoletnega cerkvenega ključarja, z vrlo in pošteno mladenko Marijo Bandi, hčerje tukajšnjega uglednega moža in obč. odbornika Matije Bandi. To je gotovo zakon po božji volji. Zbližali sta se dve krščanski družini. Nevesta je bila celih 10 let, t. j. od 13. leta dalje zvesta in vrta cerkvena pevka. Zato so ji pevec pri sv. maši in tudi domači g. duhovnik, ki ju je poročil, jima je govoril primeren govor za poroko. Bilo srečno!

Ranjeni in bolni vojaki v Gorici. Zadnji teden so prispeli v Gorico sledeči ranjeni in oboleli vojaki: Dittrich Ludvik, c. in kr. poročnik 47. polka, Grojnik Peter, 20. lov. bataljon, Stafuzza Gerard, črnovojnič. Vedol Alojz, črnovojnič. Knez Kvirin, orožnik, Janež Ferdinand, želez. stražnik, Nemeč Ivan, 20. lov. bat. Toth Ivan, voznik, Colautti Peter, Clemente Guido in Kobal Leopold, vsi trije obmejni stražniki. Zerak Josip, narednik 27. plan. polka, Gruden Štefan in Trevisan Karl, oba 27. plan. polk. Rašvič Josip, Capello Franc, Sardolič Bruno, Mahnič Milovan, Petronio Emil, Ančik Fr., Pregelj Pavel, Černe Viktor, Damini Alojz, vsi enolet. prost. 17. polka. Gerion Remigij, Dellabona Ferd., Pipan Valentin, Maar Valentin, Zbogar Ferd., Frisch Ivan, Passer Nikolaj, Gfrerez Matija, Perlatelj Josip, Gorin Štefan, Cantarutti Anton, Mossut Anton, Colautti Josip, Černigoj Ivan, Červenka Josip.

Iz Boljunca pri Trstu. Dne 22. novembra smo imeli prvič »Celodnevno Češčenje Presv. Res. Telesa« od 6. zjutraj do 6. zvečer. Zjutraj smo imeli skupno sv. Obhajilo, k kojemu je pristopilo 274 oseb. Ves dan je bila cerkev zelo dobro obiskovana od častilcev in ves dan se je v cerkvi razlegalo deloma petje v Čast sv. Eucharistije, deloma molitev sv. Rožnega Venca. Bili smo zelo navdušeni; kajti kaj takega nismo še videli, kaj še imeli. Zlasti je bilo ginljivo skupno sv. Obhajilo, česar se pri nas le malo vidi. Žal nam je bilo, da je morala odpasti sklepna procesija s sv. Reš. Telesom ob 5. in pol. zvečer. Bili smo pripravljani, da bomo šli s svečicami spremljat Izveličarja, a nismo mogli vun s procesijo zaradi velike burje.

Na to prelepo slavnost smo se pripravili z Tridnevnic. Pridigoval nam je č. g. svetnik Ivan Kalan iz Ljubljane, ki smo ga zelo radi poslušali. Komaj 4 dni je bil med nami, komaj smo se nanj navadili, pa nam je odšel. Daj Bog, da bi pa njegovi lepi nauki ostali vedno pri nas.

Božičnica »Rdečega križa«. Vodstvo tukajšnje bolnišnice »Rdečega križa« namerava prirediti tukaj se nahajajočim ranjenim in bolnim vojakom božično drevesce in se zato obrača na vsa blagočuteča srca za primerne prispevke. Posebno dobrodošli so sledeči predmeti: vino, čokolada, tobak, cigare, cigarete, denarnice itd. Darovi naj se pošiljajo na upravni odbor bolnišnice »Rdečega križa« Go-

rica, Semeniška ulica. Razun tega se za mesto sprejemajo tam vsak dan darovi od 4.—6. popoldne.

Novi most v Zagraju. Dne 1. dec. se je blagoslovil in prometu izročil novi most čez Sočo v Zagraju. Blagoslovil ga je knez in nadškof dr. Sedej. Most je železen. Država sama je prispevala k zgradbi 700.000 K. Iz Trsta je prišel sam namestnik knez Hohenlohe v družbi višjega stavbenega svetnika Machnitscha. Kneza so pozdravili zastopniki skoro vseh furlanskih občin in množice ljudstva. Govoril je namestnik knez Hohenlohe, dež. glavar dr. Faidutti ter zagrajski župan Visintin. Vsi govori so bili globoko patrijotične vsebine in je cela slavnost zadobila značaj odločno patrijotične slovesnosti. Tisočeroglava množica je sprejela govore z velikimi navdušenjem.

Učiteljstvo kobariške in okoliških šol (Idrsko, Sužid, Smast) priredi dne 6. decembra ob 2. uri popoldne v občinski vojašnici šolsko veselico z obširnimi vsopredom: Petje, deklamacije in igra. Vstopnina k veselici: 40 h s sedežem 1 K. Dohodek se odpošlje za »Božičnico« vojakom na bojišču. Z ozirom na blag namen se preplačila hvaležno sprejmejo in prosijo za mnogobrojni obisk. Šol. vodstvo.

Na severnem bojišču je padel ljubljanski zdravnik dr. Franc Primšar. Znan je bil posebno kot strokovnjak za ženske bolezni.

Nesreča na železnici. V torek zvečer je padel s tovornega vlaka neki sprevoznik. Nesrečnež je bil 39letni železničar-zavirač Ivan Beljšak, doma iz Zgornje Šiške pri Ljubljani; vozil je v Trst s tovornim vlakom št. 846, ki vozi z Dunaja v Trst in prihaja na postajo na Opčinah ob 9. uri in 43 minut. Nesrečnež je hotel, še preden se je vlak vstavil na openski postaji, skočiti z vlaka in pri tem je prišel pod kolesa, ki so mu odtrgala koleno in zlomila nogo. Obenem je imel revež zdrobljeno tudi desno roko. Zdravnik z zdravniške postaje ni mogel drugače, nego, da mu je odrezal desno nogo nad kolenom, mu za silo obvezal zdrobljeno roko in ga potem odvedel z avtomobilom v mestno bolnišnico.

Štirje bratje v vojski. Jožef Malič iz Peči št. 29. ima v vojski 4 sinove. Najstarejši Janez se bojuje v Srbiji v mejni kompaniji; Franc je v Galiciji, prevaža municijo, Ernest in Leopold sta tudi v Galiciji pri 97. pešpolku.

6 sinov vojakov. Na Vrhu nad Rubijami živita 66-letna Jožef in Franica Devetak, ki imata 8 sinov. Najstarejši Jožef je vojak že doslužil in je star 43 let; 41-letni Anton, 39-letni Pavel in 37. letni Franc se bore v Srbiji; 35letni Avgust je bil sedaj potrjen, 33letni Andrej in 27-letni Karl se bojujeta v Galiciji. Le eden ni bil vojak. Vsi so poročeni in imajo številno družino, 5 bratov, ki so v vojski, ima skupno 13 otrok; vseh 8 bratov pa 26 otrok. Bog jim daj srečen povratek iz boja!

Vsi sinovi pod orožjem. Matija in Filipa Žužek v Vižovljah pri Devini št. 4, imata vse svoje 4 sinove pod orožjem. Najstarejši je pri kranjskem 17. pešpolku, drugi Štefan je korporal pri 97. pešpolku, Anton, dragonec 5. drag. polka, Peter novinec 3. bataljona saperjev v Ptuj na Štajerskem.

Drzen vlom so izvršili 12—16 let stari fantiči v torek med 9.—10. uro zvečer pri Mazzolliju v Gosp. ulici. Ko je bila veža še odprta in so ljudje še hodili ven in notri, so vlomili vrata v prodajalno, vlomili ključavnico in pobrali 30 K denarja. Tati če že imajo.

»Svetovne vojske« 3. zvezek je pravkar izšel. Moramo reči, da je ta sešitek res lep in ima zanimivo vsebino. Tudi slike so res čedne in večinoma izvirne. Bavi se z začetki vojske med Nemčijo in Rusijo in prinaša mnogo zanimivih črtic. Tretji zvezek priča, da bo prinašalo delo več kakor se je splošno pričakovalo, na podlagi 1. zvezka. Že sedaj opozarjamo, da bo v enem poznejših sešitkov prinesla »Svetovna vojska« velik stenski zemljevid Evrope v slovenskem jeziku kot posebno dragoceno prilogo. Kdor si bo obesil ta zemljevid na steno, bo imel najboljši pregled čez vsa bojišča. Za nabavo tega zemljevida se je kljub velikanskim stroškom založništvo odločilo, ker se čuti velika potreba takega zemljevida in ker je to najlepši, najpreglednejši in najnatančnejši zemljevid Evrope, kolikor jih je izšlo v knjigotržtvu. Izdeljuje ga neko svetovno kartografično podjetje v Lipskem. Prodajna cena zemljevida bo znašala K 3, naročniki »Svetovne vojske« pa ga bodo dobili brezplačno, štel se bo samo za navaden sešitek »Svetovne vojske«, ker bo priložen 7. ali 8. sešitku, ki bo veljal za dva sešitka. Kljub tej prilogi ne bo treba naročnikom nič doplačati. Pripomnimo pa, da bodo te ugodnosti deležni samo naročniki »Svetovne vojske«. Ko bo delo popolno, se zemljevid ne bo dodal kot brezplačna priloga, temveč se bo samo posebej prodajal za ceno K 3. Naročila na »Svetovno vojsko« sprejema Knjižarna K. T. D. v Gorici.

»Svetovna vojska« izhaja 1. in 15. vsakega meseca. Četrletna naročnina (5 zvezkov) K 3, vsak posamezen sešitek velja 60 vin. Se dobi v knjigarni K. T. D. v Gorici. Časopisi se pogube, to delo pa bo ostalo nam in znancem za spomin na hude boje, katerih se je udeležilo toliko naših. — Zato naj ne bo slovenske hiše, ki bi te knjige ne hranila. Pa tudi vojakom, ki se bodo vrnili iz bojev bo ta knjiga dragocen spomin kronika slovenskega junaštva. Kakor se nam poroča, zgodovinski del o sedanji vojski, še le pride na vrsto na koncu. Sedaj namreč o teh velikih gododkih zgodovinsko delo niti ni še mogoče.

Za Rdeči križ darovala Dekl. Mar. družba v zavodu č. sester De Notre Dame K 10.

Iz pisem naših junakov.

Pismo slovenskega vojaka iz Ruske Poljske.

Franc Gomišček iz Deskelj od 5. drag. polka, ki ima še 3 brate v Galiciji, piše domov svojim starišem v Deskle:

... 16. nov.

Dragi stariši!

Srečne božične praznike in veslo novo leto Vam voščim, da bi pričakali bolj-ših kakor letos. Prosim Vas, pošljite mi naslove mojih bratov. Sedaj sem v Nemčiji pri 1. vojnemu zboru, bratje pa so v ; jaz pa med Krakovem in Šlezijo ob nemški meji. Celih 270 km. sem oddaljen od bratov. Cela fronta pa je dolga 400 km.

Bil sem trikrat v Rusiji: prvič pod Lublinom, drugič pod Ivangorodom, tretjič pri Varšavi. Tam so zelo močne ruske trdnjave. Tam je tekla kri, »da bi gnala mlinske kamne tri«. 60.000 Rusov smo tam vjeli, a ne pozna se nič, jih je ko lista in trave. Nismo odnehali.

Ruski šrapneli so švigali nad nami, a streljajo slabo. V 4 dneh je bil mrtev 1 mož in 3 konji. To je bilo za Sandomirjem. Bombe so padale noč in dan. Padel je šrapnel 25 m. od mene. Stal sem ravno za nekim drevesom. Takih dnevov sem še več užil. Bog pa mi je prizanesel s smrtjo. Vedno prosimo Boga, naj nas obvaruje.

Ze dolgo je, odkar smo vojsko začeli. Ze 4. mesec da teče in Bog ve, koliko jih bo še, predno bo konec. Sedaj počivamo nekoliko. Ostanemo morda 8 dni, ker konji so že na pol »krepani«. Morajo se odpočiti, drugače ne gre več naprej.

Z bojnega polja.

Boj z ročnimi granatami. V vojaškem listu »Danzers Armeezeitung« priobčuje neki častnik dogodek z ruskega bojišča iz bojev ob Sanu v mesecu oktobru tako-le: Ob Sanu, vzhodno od Rudnika smo imeli opraviti s kar najtrdosrčnejšim sovražnikom. — Cele tedne smo ležali v tehnično utrjenih pozicijah in naši ponovni poizkusi, da bi vrgli sovražnika, ki je imel v ozadju plovno reko San, z njegovih pozicij, napravljenih v inundacijskem terenu se nam ni posrečilo. Toda tudi Rusi niso mogli zavzeti gradu Rudnika, ki so ga že šestkrat naskočili ponoči. Poveljnik oddelka med Rudnikom in rudniškim gradom je sklenil, da iz moštva, ki se proustvoljno prijavi, sestavi patroljo, katera bi imela nalogo, približati se v temi onemu oddelku sovražniške pozicije, ki je najbližji naši postojanki in ga napasti z ročnimi bombami. Priglasil se je podčastnik in štiri rje moške. Še ob dnevni svetlobi so ugotovili, kod jim je treba iti, pri čemer se je dognalo, da vodi pot sicer po močvirnih tleh, a da je še dosti dobra. Bilo je sklenjeno, da patrolja odide ob polidveh po-

noči, a prej naj bi se patrolja odpočila. Može so se začeli pripravljati za svoj važni posel. Vseh pet je oddalo prihranjeni denar nekemu tovarišu s prošnjo, naj bi ga izročil njihovim svojem v slučaju, če bi se ne vrnili. Podčastnik je šel nekoliko počivat, ostali štirje pa so v svoji duševni napetosti odšli v okop. Rusi so sicer streljali, toda poredkoma in to le zato, da bi oteževali ponočno dobavo streliva in živil. Streljali so brez cilja, vsled česar so po takem nočnem streljanju bolj ogroženi ljudje za bojno črto, nego bojna črta sama. Nastal je mir, ko je imela oditi nočna patrolja. Patrolja je odšla brez pušek, brez opreme, oborožena samo z ročnimi granatami. Podčastnik je s pritajenim glasom javil službujočemu častniku, da je pripravljen. Bilo je dogovorjeno, da smejo samo podčastniki stotnije odgovarjati na rusko streljanje, ne zato, da bi zadevali, temveč da bi sovražnik vsled takojšnje u-stavitve streljanja ne opazil, da se nekaj pripravlja. — »Za meno!« — je ukazal podčastnik; v trenutku je bila patrolja na okopu, odkoder se je spustila navzdol po pobočju. Tam je bila močvirnata loka. Zadržujoč sapo so vojaki lezli po vseh štirih naprej, pripravivši prej ročne granate v žepu plašča. V jasni mesečni noči je šlo le počasi naprej. Poveljnik je bil spredaj, dva moža sta bila na desni in dva na levi. Pet četrt ure so potrebovali, da so prehodili 500 korakov. Tedaj se je mesec skril za oblak. Bilo je slišati pogovor ter odpiranje in zapiranje zavor. Bilo je tudi videti tenak stebrič dima. Patrolja je bila le še 30 korakov oddaljena od sovražne pozicije, ravno pred tremi strojnimi puškami. V hitrici so možje patrolje izgubili stik med seboj, da se niso mogli sporazumeti z domenjenim znamenjem. Tu je eden od patrolje zagnal granato proti strojnimi puškam; takoj za njim pa tudi ostali. Po eksploziji prve granate je nastala grobna tišina v sovražnem taboru. Velikanska množina prsti, ki jo je vrgla eksplozija v zrak, je dokazovala, da so granate učinkovale. Tedaj so Rusi nehali streljati in se začeli umikati. Naša patrolja se je vlegla na tla in opazovala, kako so se Rusi umikali. Po istem potu, po katerem je prišla, se je patrolja nato vrnila kar najhitreje moško ter javila, da je povelje izvršeno.

Na bojišču se moli rožni venec. Anton Goljat, doma v Mihovcih, župnija Cirkovce, ki služi pri 87. pešpolku, piše iz Galicije: Dragi starši in sestre! Srčno vas pozdravim in vam želim vse dobro. Tukaj nas pa Rusi vedno pozdravljajo z granatami in šrapneli, mi pa nje. Cele noči ni miru. Na god Vseh svetnikov smo v strelskih okopih skupno molili rožni venec, pa smo morali nehati, ker je začelo tako grometi, da nismo več vsak svoje besede slišali in začeli smo tudi mi pokaati. Tako je zmiraj. Kdor ni zraven, si tudi ne more misliti, pa tudi ne verjeti, kako je tukaj. Med bojem vedno molimo. Marsikateri doma ni poznal Boga, a tukaj ga kliče vse na pomoč in pa Marijo. Molite tudi vi za nas doma skupno. Jaz še vedno na Boga

zaupam, zato prehudo ne trpim in vse voljno prenašam. Ako mogoče mene ne bo več nazaj, pomagajte vi po svojih močeh takim revežem, ki bodo prišli domov brez roke ali pa brez noge. Veliko vam ne smem pisati, kako je tu. Preslabo še ne stojimo in mislim, da se bo kmalu odločilo.

Poplačana usmiljenost. Naslednje se je zgodilo med vojaki, ki stoje v bojih proti Srbom: En mož je padel. Zapustil je vdovo in več otrok brez premoženja. Njegovi tovariši pri kompaniji, sami resni, dobri Hrvatje, so začeli medseboj nabirati za zapuščene sirote. Neki njih podčastnik bi dal rad eno krono, toda ni imel drobiža; samo en papirnat bankovec za dvajset kron. Drug tovariš mu je hotel posoditi eno krono, kar je pa podčastnik odklonil, češ da hoče darovati za sirote iz svojega. S trudom je našel tovariša, ki mu je izmenjal dvajsetkronski bankovec. Eno krono je daroval za sirote, ostalih 19 kron pa je ta podčastnik shranil v vrečico in jo obesil pod obleko krog vratu. Ko je podčastnik malo minut pozneje odšel na svoje mesto, ga je zadela prva krogla, ki je priletela od sovražne strani. Toda glej: krogla je zadela v vrečico, v kateri je imel drobiž z 19 kronami. Vse krone, med njimi en petkronski tolar, so bile skrivljene, podčastniku pa se ni nič zgodilo. Kako je bil sedaj ta vrli mož vesel, da je iz usmiljenja zmenjal dvajsetkronski bankovec. Vseh 19 kron hoče nesti domov kot spomin svojim otrokom. — Tako je Bog čudovito poplačal usmiljeno srce.

O, ti »kozaki«! »Gazeta Opolska« poroča zanimiv dogodek: V Gnezdnu se je onidan raznesla vznemirljiva govorica, da so v Żelaskem gozdu, oddaljenem nekaj kilometrov — kozaki. Čisto naravno bi od tam vsak hip lahko pridrvili v mesto. A ura je minula za uro, pa kozakov le še ni bilo videti, in tako se je vračal pogum in zaupanje. S tistimi »kozaki« pa je bilo takole: Revna deklica je nabirala v gozdu jurčke. Zasačil jo je logar, in ker ni imela dovoljenja, jo je hotel iz gozda izgnati — v jeziku, deklici nerazumljivem. Deklica je prosila poljsko: »O, gospod, ko je tukaj toliko kozakov!« Nemški uradnik, ki ni znal imen gob v poljskem jeziku, se je ustraši besede »kozak« in izginil nemudoma. Deklica pa je dalje v božjem miru nabirala »kozake« in polnila košaro. Uradno poizvedovanje po kozakih je pa bilo popolnoma brezuspešno.

Vinko Vedopivec: Missa in hon. Nativitatis B. M. V Ponatis iz »Cerkv. Glasbenika«, izdalo »Cecilijansko društvo« tiskala Zadrzna tiskarna v Ljubljani 1914. Melodijozna in lahka maša za mešan zbor, ki bo gotovo vsem pevcem in pevovodjem ugajala, spremljevanje je prosto in samostojno, odlikuje se na raznih mestih po lepih modernih harmonijah. D. Doktorič.

Darovi.

Za naše vojake.

V blagu:

Pevma: gđc. Leop. Kersnik 4 p. pol-rokavic, 3. zapest, 1 šal, 1 čepica, 1 ovoj cufanja.

Gabrovica: Marija Verč 1 rjuho, cufanje, pisemski papir, 6 robcev, 3 knjige.

Črniče Vrtovin: Kat. Stabilič, 1 sp. hlač, 1 p. rokavic 15 knjig.

Ielšane: Knez Matilda, 1 zavoj cufanja.

Vojščica Marijina družba: 5 parov zapest, 3 p. negavic, 2 čepice; za Božično darilo daroval č. g. Karol Čigon 1 srebrno pošado v vrednosti K 50.

Ročinj županstvo, 11 rjuh, pl. krpe, 2 srajce, 1 maja, 1 p. nog., 1 brisača.

Drežnica: Izpletle žene in dekleta. Volno podaril preč. g. kurat Kalin. Marijina družba nabrala rjuhe obveze, 38 p. nogovic, kolenic, 1 žakelj orehov, nekaj suhih hrušk, 5 škat. cigarilos, 4 pakete žveplenic, razglednice in papir, 25 svinčnikov, 1 paket tobaka.

Ga. svetnika Fona še 5 p. nogavic.

Otalež Jos. Kos, kurat zbrala Marijina družba, 13 klopcev volne, 1 zajčjo kožo, 1 odeja, 1 rjuha.

Vrtojba: Vodstvo ljudske šole, 22 čepic, 22 p. zapest, 10 treh. obevez, cufanje, 6 p. vol. cunj za čevlje.

Šebrelje: Županstvo 7 rjuh, 2 srajce, 2 kosa nov. pl. cunj, 1 zabojček suhi. sadja, cufanje.

Vrtojba: Ant. Batistič, 2 stekl. vina, 2 stekl. domačega žganja.

Št. Ferjan izdelale dekleta 12 treh. obvez, darovale 4 p. zapest, 10 p. negavic.

Ga. prof. Cizelj tu, 3 p. zapest, 2 p. zim. sp. hlač.

Log po preč. g. vikarju Klobučarju 2 p. rokavic, 76 par. nogavic, rjuhe, obveze, 37 parov cunj za čevlje.

Jož. Jug. Salfeld 1 p. sp. hlač, 1 p. nogavic, 1 p. golenic, 1 čepico, 1 p. zapest, 1 paket zveplenic, 1 skatlo cigaret.

Č. M. uršulinke tu izdelale 4 p. gamaš, 4 čepic, 3 šale, 4 p. rokavic.

Edviga Tušar sopr. dvor. svetnike, 12 p. cunj za noge, 60 obvez, ter 24 zaponk.

Bukovo preč. g. Jo. Pišot, 6 brisač, 10 p. nogovic, 1 p. rokovic, 2 robca, 2 p. zapestnic, 30 rjuh 1 vol. ruta, 1 odeja, 6 kož.

(Dalje sledi.)

V denarju:

Gđc. Leop. Krstnik Rot, učiteljica K 5; Marija Bensa, Gorica K 3; preč. g. Eduard Mežnaršič, vikar Vrtojba K 10;

Tomšič, trgovec tu K 10; preč. Kranjec, župnik Šmarje K 20; Neimenovan K 5; Mohorjanci St. Peter K 5.50 v; Terezija Srebernič, Solkan K 5; Vodstvo ljudske šole, Plave K 15.18 v; nabrale ga. Ema in Celestina Frankovič Nabrežina K 197; Izaj Božič, vikar Kamno K 10; Humar Gorica K 1; Faganel Jož., Črniče 10 vin.; Iv. Debenjak St. Ferjan 40 vin.; ga. Alice dr. Brecljeva, primarjeva K 25; ga. Premrou ravnateljeva tu K 10.

(Dalje sledi.)

Srčna hvala vsem darovateljem! Naznanjamo obenem, da se sestavlja natančen izkaz došlih darov in izkaz kako so se ti darovi razdelili. V tem izkazu se bo jasno videlo, koliko ste, blagi darovatelji žrtvovali za naše vojake. Bog Vam povrni stotero!

ŠIRITE „NOVI ČAS!“

ZAHVALA.

Za vse izraze srčnega sočutja, ki so nam došli ob bridki izgubi našega preljubljenega dobrega soproga, očeta, tasta, oziroma starega očeta, gospoda

IVANA VOLARIČ,

c. k. poštarja in posestnika

za mnogoštevilno spremstvo sorodnikov, prijateljev in znancev-rajnika na njegovi zadnji poti izrekamo tem potom svojo najsrčnejšo zahvalo.

Posebno iskreno se zahvalujemo gospodom c. k. finančnemu nadkomisarju Logarju, c. k. davkarju Frandoliču, c. k. colnarju Gabrijelu, c. k. finančnemu oddelku pri Robiču, c. k. orožniški postaji v Staremselu ter pevcem za ginljivo žalostinko.

ROBIČ, dne 30. listopada 1914.

Žalujoči os'ali.

Za jesen in zimo

priporočava svojo velikansko zalogo novosti. Cene vsled kritičnih časov zelo ugodne. Modne knjige priloživa k naročilom zastonj.

Pregrad & Černetič.

Ljubljanska kreditna banka podružnica v Gorici.

Centrala Ljubljana, p. družnice: Celje, Celovec, Sasajevu, Split, Trst.

Delniška glavnica K 8.000.000
Rezervni zakladi „ 1.000.000

Vloge na knjižice po $4\frac{1}{2}\%$ v tekočem računu po dogovoru.

Nakup in prodaja vrednostnih papirjev vseh vrst, deviz-valut.

Borzna naročila.

Promese za vsa žrebanja.

Vnovčenje kuponov in izžrebanih vrednostnih papirjev.

Eskont menic.

Stavbeni krediti.

Predujmi vrednostni ne papirje.

Srečkena obroke.

Sprejemanje vrednot v varstvo in oskrbovanje

Safes.

Nakazila v inozemstvo.

Kreditna piuma.

Lastnik Konsorcij „Novega Časa“ Tiska „Narodna Tiskarna“ v Gorici. — v Gorici. — Odgovorni urednik A. Šinigoj v Gorici.